

161047 - بزرگترین نعمت پروردگار متعال، نعمت ایمان به اوست

سوال

پیامی از یکی از برادران به دستم رسید که به نقل از یکی از شیوخ گفته بود: «یعنی کدام یک از نعمت‌های خداوند بزرگتر است؟ نعمت مال یا نعمت داشتن پدر و مادر یا نعمت ندیدن گناهان؟ تا آن که یکی گفت: بزرگترین نعمتی که خداوند به من داده است خود خداوند است، کسی که سود و زیان به دست اوست و همه چیز در اختیار اوست و با این وجود ما مرتکب معصیت او می‌شویم و او بردباری می‌کند و به ما فرصت می‌دهد!» آیا این درست است که بزرگترین نعمت خداوند خود اوست؟ و آیا جایز است که بگویم الله خودش بزرگترین نعمت است؟ آیا تفاوتی میان این سخن است که خداوند خودش نعمت است و این که بگوییم نعمت این است که پروردگارم الله است؟

پاسخ مفصل

شکی در این نیست که بزرگترین نعمت خداوند بر بندگانش هدایت آنان به بندگی او و امر آنان به سلوک راه بندگی است. الله تعالی می‌فرماید:

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ [مائده: ۳]

(امروز دین شما را برایتان کامل و نعمت خود را بر شما تمام گردانیدم و اسلام را برای شما [به عنوان] آیینی برگزیدم)

این کثیر. رحمه الله . می‌گوید:

این بزرگترین نعمت‌های الله عزوجل برای این امت است: که خداوند متعال دین‌شان را برای آنان کامل گرداند پس دیگر نیازمند دینی جز آن و پیامبری جز پیامبرشان . صلوات الله وسلامه علیه . نیستند. از همین روی خداوند او را خاتم پیامبران قرار داد و به سوی انس و جن فرستاد، پس چیزی حلال نیست جز آن چه او حلال قرار داده و چیزی حرام نیست جز آن چه او حرامش گردانده و دینی نیست جز آن چه او مشروع ساخته و هر چه او خبر داده حق است و راست است و دروغ و خلافی در آن نیست. چنان که الله تعالی می‌فرماید:

﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا﴾ [انعام: ۱۱۵]

(و سخن پروردگارت به راستی و عدالت سرانجام گرفته است)

یعنی در اخباری که داده راست گفته و در اوامر و نواهی خود عدل ورزیده، پس همین که دین را برای آنان کامل گرداند، نعمتش را نیز برایشان به کمال رساند» (تفسیر ابن کثیر: ۲۶/۳).

شیخ الاسلام ابن تیمیه . رحمه الله . می گوید:

«از بزرگترین نعمت های خداوند بر بندگان و بزرگترین منت او بر آنان این است که پیامبرانش را به سوی آنان فرستاده و کتاب هایش را بر آنان نازل کرد و راه مستقیم را به آنان نشان داد که اگر چنین نبود همانند چهارپایان و حیوانات و بلکه بدتر از آنان بودند چرا که هر کس رسالت خداوند را پذیرفت و بر آن استقامت ورزید از بهترین خلق است و هرکه از پذیرفتنش سر باز زد بدترین آفریدگان است و از سگ و خوک و حیوان بی زبان بدتر است» (مجموع الفتاوی: ۱۰۰/۱۹).

بنابراین دانسته می شود که بزرگترین نعمت خداوند برای بنده این است که او را توفیق ایمان به او و پیامبرانش و پایبندی به دین و شرع را دهد؛ و اگر الله جل جلاله پروردگار همه خلق باشد و اوست که خالق و تدبیرگر و گرداننده امور آنان است، همچنین حلیم و بردبار است و بر عذاب بندگان عجله نمی کند و آنان را به سبب ستم و گناهی که مرتکب می شوند به عذاب نمی گیرد؛ همین نعمتی است برای کسی که او را بشناسد و به او ایمان آورد و از هدایتش پیروی کند؛ اما آن که کفر ورزید و عصیان پیشه کرد و بردباری و پوشش پروردگار گستاخ ساخت، همین وبالی بر گردنش خواهد شد و بر عذاب او خواهد افزود. بلکه حتی نعمت های دنیا از جمله روزی و سلامتی و مال و فرزند و مانند آن در حقیقت برای کسی نعمت است که شکرش را به جای آورد و قدرش را بداند نه برای کسی که کفران ورزد و با آن نعمت ها مرتکب گناه شود.

شیخ الاسلام ابن تیمیه . رحمه الله . می گوید:

«بزرگترین نعمتی که خداوند بر بندگان ارزانی داشته نعمت ایمان است که قول و عمل است و زیاد و کم می شود، با طاعات و حسنات زیاد می شود و با فسق و گناهان کم می شود، پس هرگاه انسان بر عمل نیک خود بیفزاید ایمانش افزون شود و این همان ایمان حقیقی است که در این سخن پروردگار متعال آمده است:

{ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (۶) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ } . [الفاتحة: ۶ . ۷]

(ما را به راه راست هدایت فرما (۶) راه کسانی که به آنان نعمت عطا کردی)

بلکه نعمت های دنیا کمتر از نعمت دین است؛ و آیا [نعمت های دنیا] نعمت است یا خیر؟ در این باره در میان علما . از اصحاب ما و دیگران . دو قول مشهور است؛ اما قول محقق در این باره چنین است که آن از یک جهت نعمت است اگرچه از همه جهت نعمت کامل نیست . اما نعمت دین از جمله انجام آن چه بدان امر شده و ترک آن چه [از

سوی شارع] ممنوع شده، همه اش خیر است و نزد اهل سنت همان نعمت حقیقی است...» (مختصر الفتاوی
المصریة: ۲۶۸).

حاصل آن که:

از بزرگترین نعمت‌های خداوند که به بندگانش ارزانی کرده این است که آنان را به شناخت خود و توحید و پیروی
از پیامبران و پایبندی به شرع خود توفیق دهد، اما نعمت‌های دنیا در حق کسی که آن را در جایگاهش قرار دهد و
از آن برای طاعت پروردگارش یاری گیرد نعمت است.

و الله اعلم.